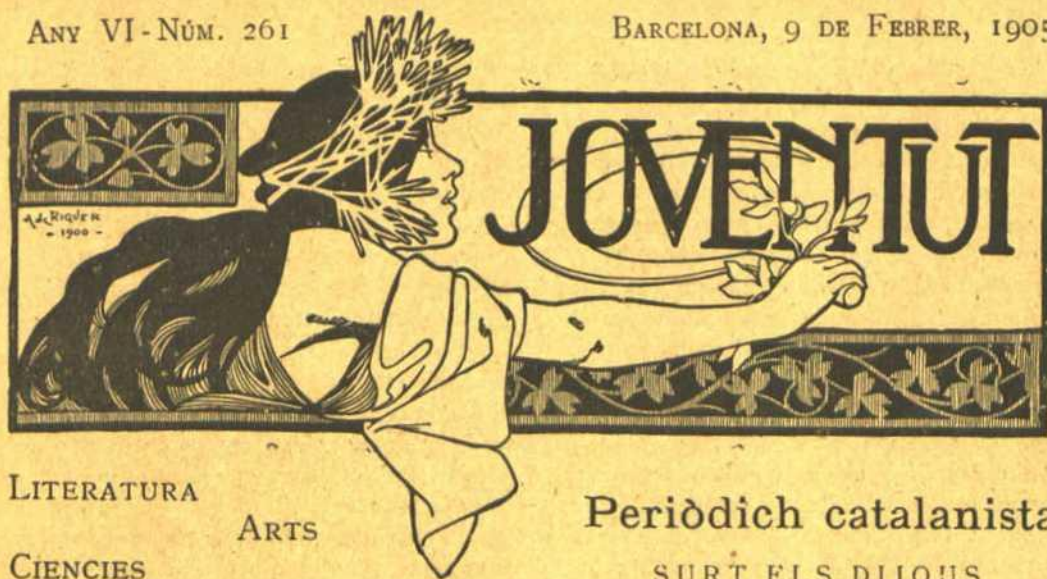

LITERATURA

ARTS

CIÈNCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÈNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

L'honor municipal, per Emili Tintorer.—De «re» nacionalista, per Joseph M.ª Rosich.—Les verges del bosch, per Antón Benazet.—Mundana, per Xavier de Znegotita.—Un drama revolucionari, per Rafael Vallès y Roderich.—Un que no li han preguntat res, però que demana dirhi la seva, per Cecili Gassoliba.—El preu d'un «veto», per Arnau Martínez y Serriñá.—«Le vispe comari di Windsor» al Liceu, per Salvador Vilaregut.—La casa dels tisichs, per Miquel Barberà.—Notes bibliogràfiques, per Gerómi Zanné.—Revista de revistes, per Lluís Via.—Noves.

FOLLETÍ:

SOLITUT, per Victor Català.—Plech 36.

L'HOMME CONTRA L'ESTAT, per Herbert Spencer.—Traducció catalana.—Coberta.

L'HONOR MUNICIPAL

(Dove si nasconde?)

Jo vull suposarme a mi meteix un ciutadà pacífic y honrat, un d'aquells ciutadans dormilegues que, trets sobtadament de la seva passivitat política pels crits y les batusses que darrerament agitaren la capital, varen acudir a les urnes pera fer triomfar el seu candidat: el candidat de la *gent de bé* que patrocina ven els uns; el candidat de la *gent de llibertat* que proclama ven els altres. Jo vull suposar que sóch aqueix beatífic ciutadà seduït pel crit sugestionador de «Abaix el caciquisme!» que uns y altres proferien ab indignació comuni-

cativa, y vull suposarme tranquil y satisfet després d'haver dipositat mon vot a l'urna; més tranquil y més satisfet després d'haver guanyat la elecció. Jo vull suposarme un home imparcial: jo no coneix a cap regidor.

Y han passat mesos.

Y cada dia he sentit parlar de l'honor municipal. ¿De l'honor dels regidors? ¿De l'honor del meu regidor? No: jo no'n dubto; sobre tot de l'honor del meu regidor. Jo'l vaig votar perquè era un home honrat; no'l coneixia, però'm constava. El meu regidor era, es y serà un home honrat. El meu vot, ja que no sa honradesa meteixa, el garanteix.

Y no obstant, jo estich trist, desencoratjadament trist! L'honor municipal, qu'es el meu honor—puig el meu regidor ne representa una petita part del meu,—es un honor que's posa en solfa. ¿Què vol dir en solfa? Que's posa en música: música ab bombo y platets! Si, estém deshonorats! Tu, oh tu, el meu regidor que'm costares varies nits d'engunia, alguns mesos de lectures y discussions, un demati de missa o de passeig, y quasi bé una renyina ab la dòna, tu y jo joh desgraciats regidor meul estém deshonorats. Ja ningú hi creu en vosaltres, ja ningú hi creu en tu. Ja —y això es lo més trist—ningú hi creu en mi. En mi, el pacífic ciutadà que may s'havia ficat en política! M'has fet quedar malament, oh regidor republicà progressiu y ba-

tallador! oh regidor regionalista tolerant y regenerador!

Vosaltres y jo estem deshonorats!

Jo no hi tinc cap culpa. Es veritat: tinc la culpa d'haver sigut elector vostre, qu'es la culpa del padri; però me'n dono vergonya. No vull esserne més de padri; no'n seré més. Que vos bategin els antichs cacichs que tenen rentamans ben amples y tovalloles russes per'aixugarse. Jo'm rento a l'aixeta y tot seguit faig nèt. No'n seré més de padri.

El meu honor es el vostre, y el vostre...

El vostre es un honor que no'm plau. Jo no sé pas lo que feu privadament; fins en vostres funcions de regidor que no són públiques, jo no m'hi fico. Y en una y altra cosa vull creure que sou honorats a carta cabal. Per tu especialment, regidoret meu, posaria les mans al foc: ets tot un cavaller. Però jo sé lo que feu públicament; jo vos he seguit en vostra vida pública pas a pas; jo m'he empassat les ressenyes de les sessions municipals que han portat tots els diaris—els he comprats tots,—y ho he fet ab tot aquell interès, benevolença y bon desitj naturals en un bon padri. Quan el meu regidor ha parlat, m'han vingut les llàgrimes als ulls; una emoció tendra, de bon pare que voldria estar orgullós de son fill, m'ha fet estremir diferents vegades. Però, a la fi, m'he cansat. Sols has dit paraules, y les teves paraules s'han perdut en el buyt de la Sala de Cent. S'han perdut de manera tal, que fins tu les has oblidades: les has oblidades l'endemà mateix.

Tots junts no heu fet més que parlar: parlar pera enlluhernarnos, tal volta pera enganyarnos. Ningú, ni tu, ha complert lo promès. Ni heu fet d'administradors, ni heu fet de fiscals. ¿Es que no'n sabèu? Aleshores, podiau fer un'altra cosa: anàrvo sen. Esperits lleugers vos haurien titllat de cobarts, es cert. Desprecièu als esperits lleugers. L'anarsen es fer alguna cosa, y vosaltres no heu fet res: ni heu fiscalisat, ni heu administrat.

No heu fet res. En públich, s'entén. Jo no m'hi fico en lo que haguèu fet privadament. Potser heu fet maça.

Sols heu *garlat*. Heu garlat maça, y el vostre honor n'ha patit. Com a regidors, estèu deshonorats. Jo les recordo totes les ses-

sions públiques que havèu celebrat desde que vos vaig elegir, y les recordo ab pena. Desde aquell dia en que's va declarar solemnement que hi havia regidors deshonorats, fins a les darreres denúncies sobre lo dels *mataderos*, quasi bé no heu celebrat una sessió en que, més o menys clarament, no's posés en tela de judici la honorabilitat d'algun regidor o d'algun empleat municipal. N'heu denunciades tantes y tantes de coses, n'heu posat de manifest tants y tants d'abusos y arbitriarietats, que'ns heu avergonyit. Ens heu avergonyit a nosaltres, pacífichs electors que sols sabèm fernos un raciocini petit encara que innocent: «Si tot això que diuen es veritat, ¿per què no hi posen remey? Si no es veritat ¿per què ho diuen y consenten que ho diguin? Y en fi, si es veritat y no saben posarhi remey, ¿per què no se'n van, si volen, fent constar sa protesta?»

¿Es que vos varen elegir únicament pera que *garlessiu*, pera que, com les vehines xerreyres, treguessiu drapets al sol y, un cop trets, que'l sol se cuydi d'asecarlos?

Ja sé què'm contestarèu «A pesar de tot, el nostre honor no perilla; la nostra reputació personal està per sobre de totes les malícies.»

¿Pera'ls que vos coneixen? Si: per'alguns de vosaltres això pot ésser veritat. Però ¿y pera'ls demés? ¿Y pera vosaltres meteixos quan se tracta d'aquells que, com jo, no vos coneixen? ¿Vos creyèu que n'hi ha prou ab això?

Si no tingués por d'ofendre la vostra modestia, jo vos diria: «¿Què se me'n dona que ho siguèu d'honorats, si no ho sembla? Vareu contraure ab mi, pacífich elector, un compromís d'honor: «fer administració»; y heu faltat al compromís. No heu fet res, res més que parlar, parlar d'immoralitats, y un cop n'heu parlat, ho heu oblidat tot sense tenir en compte que nosaltres ens les apuntavem totes aquelles immoralitats, esperant veure lo que farieu després. Y no heu fet res, res més qu'estendre un vel espessíssim sobre d'elles. Algú l'ha estirat aqueix vel; ningú l'ha arrencat.

Teniu obligació de ferho.

Desota d'aqueix vel, pera qui personalment no vos coneix, hi ha quedat quelcòm de vostre honor; l'honor municipal en pes

s'hi ofega; fins un xich del meu s'hi ha entortolligat...

Arrenquelo, donchs! Encara hi són a temps: arrenquelo, y si no podèu, aneuovosen!

EMILI TINTORER

DE RE NACIONALISTA

Essent universal l'acció desnaturalisadora que arreu escampa son baf occidor y que fa de resclosa, ab l'agombolament de miseries, prejudicis y errors lamentables que la impulsen, a tot moviment veritablement deslliurador, no cal remarcar la conveniència de que fos també universal l'acció sanitora del Nacionalisme. Aquesta missió nosaltres creyem qu'està reservada al llibre. L'article periodistich, la conferencia y el *meeting* per son meteix caràcter, es a dir, per sa brevetat, per la freqüència ab que's substituïxen y adhuch per ésser la major part de les vegades fruyt de la impressió del moment, tenen un cercle d'acció molt limitat, y, per ésser de poca durada'l seu efecte, arrenen menys fondo en l'ànima del poble. En cambi el llibre es quelcòm més perennè; s'escriu reflexionant y s'aprèn pensant; se conserva, no's troba fàcilment substituït per un altre. Un vibrant article periodistich pot arribar fins a provocar lluytes sangnants pels carrers, ab el corresponent rastre de morts y ferits y òrfens desamparats: però res més. Un bon llibre es capaç de promoure una revolució fecunda; un bon llibre traspasa les fites del poble ahont s'ha produhit, y escampa les idees que proclama per tots els àmbits de la terra.

Aquestes consideracions ens han sugerit la idea de la conveniència de que n'hi-haguesin força de llibres, malgrat tinguessin una esfera d'acció més limitada, encara que no més fossin pera'l poble català y adhuch no més que pera cada una de les branques en que's descomparteix la soca social del meteix, això es: llibres endreçats als pagesos, als obrers, als professionals y als amos. En aqueixos llibres deuria estudiarse ab coneixement el modo d'ésser de l'agrupació social corresponent, posar en evidència ses flaqueces y ses contradiccions, però amorosament, explicantles y justificantles y tot, al

ensempe que mostrant els amples caminals de la seva salvació, y seguidament acompanyarla per aquests, bo y ensenyantli ab senzillesa y amplitud de mires la doctrina redemptora del Nacionalisme. No es egoïsta aquest propòsit de reduhir dintre de termes tan apropiats l'acció nacionalista. Ja havem fet esment del respecte que'ns mereix y de la importància que li concedim a la influència universal, però precisament creyem, més ben dit, es necessari, pera que aquesta's manifesti en harmonia ab el nostre modo de pensar, que s'operi en ella una evolució que sols pot consegüirse anant als fonaments: naturalisant a l'individu y a l'agrupació de que forma part, pera que d'aquesta naturalisació'n neixi la del poble, y així gradualment fins arribar a la de la humanitat. ¿Que un home superior concebeix y dona a llum una obra que realment pot influir dintre de la societat en general modificant en sentit normalisador son modo d'ésser? Benvinguda sia!

El Nacionalisme es prou ample per'admetre en son si el sentiment de germanor, que voldriam tingués prou grans les ales pera covar a tots els homes. Es segur que tots els que avuy s'anomenen nacionalistes no la senten pas aquesta aspiració suprema: però aquests — diguemho ben alt — tampoch són veraders nacionalistes.

Y no's cregui, per altra banda, que no'ns la expliquem la conducta dels que s'anomenen nacionalistes y alternen y pacten y regategen ab els seus més decòberts enemics: tenim el convenciment de que de bona fe's creuen anar per bon camí. Som prou racionables pera farnos càrrech de la imprescindibilitat de determinats actes y de la influència del medi y de tants atavismes com pesen sobre tothom; es més, reconeixem que fins els més purs y els més integerrims difícilment poden sustraures en determinades ocasions a abdicar quelcòm en el seu modo d'ésser. Però voldriem que, al menys, aquells deixessin d'anomenarse nacionalistes o catalanistes. A un poble poch culte com el nostre es fàcil desorientarlo, y adhuch pera'l seu bé — si es que de bona fe pretenen que la implantació del Catalanisme sia un fet — ens atrevim a aconsellalshi, que procurin evitar aquesta desorientació o confusió.

Els fets que justifiquen la digressió anterior ens enforteixen més en el convenciment que tenim respecte a la necessitat de realitzar quelcòm vigorós, decisiu y de durada en pro de la expansió de l'ideal nacionalista. En línies generals havem senyalat un camí: qui tingui prou autoritat y's senti ab prou forces, que'n prengui lo que'n vulgui.

JOSEPH M.ª ROSICH

LES VERGES DEL BOSCH

A en J. Carbonell y Mascaró

Els arbres de frondoses copes restaven abraçats, presoners els uns dels altres per l'extens brancàm entrellaçat; y les fulles, gronxades per l'oreig, se besaven dolçament al topar unes ab altres.

Les fonts ab suaus murmuris formaven petits estanys, o bé lliscaven com serpents boscuria avall, per entre boixos y esbarzers, humitejant la molça y refrescant els tronchs dels arbres.

Y les fades, aquelles verges blanques, sardanejaven formant llarga trena y enroscantse pels tronchs, talment com s'enroscaven llurs cabelleres d'or ab el verdós fullàm que les coronava formant garlandes ufanes.

Les verges del bosch eren encisadores. Totes les nits de lluna clara devallaven a les profunditats blavoses dels estanys, y per'xò'ls isarts al abeurarshi hi veyen unes taques blanques. Eren les fades que dormien... Fins la lluna semblava que ab sos raigs les

hi volgués vetllar el sòn, tot platejantles.

Una nit, a la empenta del vent, els arbres del bosch se blincaven; els núvols al cel semblaven un estol de corcers galopant furiosos, atíats per esperons de foc; els llamps angulejaven, y la veu dels trons retrunyia potentia y'pauosa per les montanyes ve-hines.

De sobte una claror roja s'internà per la boscuria, y s'ohiren crits d'esgarripança y xisclets d'esglay que prompte devingueren aixordadors. Les aus esparverades, y les verges ab els ulls en blanch y la cabellera d'or tota estesa, fugien cims enllà, en tant que alguns faunes s'internaven pel bosch, irònichs y sarcàstichs...

Y el bosch cremava.

L'endemà'ls tronchs eren negrosos, carbonisats. Les flames havien arrasat tot un cap de bosch. Les aygües de les fonts devallaven totes térboles, aixopant el brancàm que restava per terra fet carbó y cendres.

Desde una cinglera les verges y les aus vegeren que la verdor d'avans s'era ennegrida, y que'l bosch frondós s'era tornat un camp d'espectres. Y veyent enrunat per sempre'l palau de llurs visions, les aus entristides glosaren anyorances, y les verges desesperades entonaren un plany corpenedor... mentres un faune, eixit del bosch, esclatava en sarcàstica rialla com si assaborís una anhelada venjança.

ANTON BENAZET

MUNDANALS

CARITAT

La devota es amable y compassiva,
es la dòna de bé caritativa
que, fent aquí y allí la seva almoyna,
les peces de dos cèntims fa anà endoyna.

Estima als desgraciats, fa bones obres,
fa cada día caritat als pobres,
puig de petita té a n'a la memoria
que'l qui fa caritat guanya la gloria.

¿Quin es, bona devota, l teu anhel?
¿Socorre als desgraciats, o bé anà al cel?

ELS FESTIVALS

Llums y garlandes la ciutat ostenta
pels seus carrers llarguissims y admirables;

pels barris nous la gent rebull contenta;
sols hi ha quietut als barris miserables...

Ab el diner que llencen a mans plenes
els que aquestes orgies organisen,
que se'n podrien aliviar de penes
als pobres miserables que agonisen!

Prò'ls crits de joya dels que's diverteixen
y els grans domaços qu'en els balcons pengen,
són l'escarni monstruós als que pateixen,
als pobres miserables que no menguen...

Y sempre'ls rics són els primers que's queixen
si un dia ve que'ls morts de fam se vengen.

XAVIER DE ZENGOTITA

UN DRAMA REVOLUCIONARI

Ben cert es allò que diuen que ningú pot dir «d'aquesta aygua no beuré», y que qui no ha fet el gat de jove l'ha de fer cap a ses velleses. O si no, vegin lo que'm passa a mi. Jo, tranquil menestral enemich de lluytes y d'exhibicions personals, que havia vist transcórrer els anys de majovenesa y els començos de la edat madura completament allunyat dels combats polítics y de les palestres artístiques, al arribar a lo que podria nomenar mon estiuet de Sant Martí, sembla que la natura, tornant per sos furs, ha encès la sang de mes venes y m'ha llençat a la vida pública ab un brabó y aixelabrament que ni tan sols puch disculpar ab la manca d'experiencia y d'estudis. Prou he escorcollat les més amagades celdes de mon cervell procurant desenterrar aquelles màximes de sabis y pensadors que hi tenia emmagatzemades pera que m'encullenessin en els derrers passos que havia de donar sobre aquesta terra que, malgrat lo molt que l'he trepitjada, no m'ha deixat conèixer els entrebanchs de que està sembrada.

De tots els rancis aforismes emmagatzemats, un sol per ma disort puch traure avuy a col·lació: el del famós Ovidi: *Video meliora proboque deteriora sequor*. Sí: jo que com ningú sé lo que cal fer, faig com tothom lo que no cal; jo que abomino de les polèmiques y de les discussions personalíssimes, a cada dos per tres m'hi trobo embrancat; jo que renege de la crítica, cada cop més esdevinch, mal de mon grat, un critich, y de la especie dels dogmatizadors pera major ignominia; jo, finalment, que sempre havia procurat fugir dels teatres y de tot lo que ab ells se relaciona pera payrarme dels innombrables trenca-colls que a l'una y a l'altra banda del teló s'ofereixen, cada jorn veig ab esglay l'esferehidorabim que'm xucla fatalment, y observo al ensemps que la força de ma voluntat mima y que ma serietat y ma respectabilitat seriament perillen.

Desde la estrena de *El Geni* jo no sóch pas el meteix. Les meves conviccions més arre-lades trontollen y el dubte més pahorós s'es aferrat en mi. Debades he recorregut a les deus generoses que reviscolen ma sabiesa: diries talment que se són estroncades. Ni el tractat de Retòrica y Poètica que m'inicià en la vida literaria, ni el Diccionari d'en Larousse que'm feu scient, ni el diari d'en Lerroux que'm feu malvolent, abasten ja a ferme surar en el mar de confusions ahont me nego. El meu estat d'ànim es semblant al d'aquell critich que no sabia si pendres *El Geni* en serio o en broma. Per sòrt aquest subjecte en un de sos derrers escrits va deixar caure una idea tan lluminosa, que a mena de celis-

tia ha vingut a trencar les tenebres de mon enteniment. Parlant del *Fructidor* de l'Iglesias deya'l senyor a qui'm referesch que li semblava que bé podia nomenarse revolucionari en la forma un drama que tenia un acte constituït per una sola escena. Recordantme de que'ls monòlegs y molts quadros dramàtics se troben en aquestes condicions, aytal afirmació'm va semblar a primer cop d'ull una espatotxada: però, rellegit el treball, pogui fermecàrrech de qu'era la rahó més sòlida de totes les que veçà en aquella cançonera polèmica sostinguda ab en Pujolà.

(Y, entre parèntesis, que no s'ofenguin ab-dós escriptors si els hi faig avinent que resulta ridicul e il·lògic, als ulls de les persones imparcials com jo, que un drama dolent mereixi més de dues ratlles de critica desdenyosa quan s'omplen les planes d'un periòdic pera respondre a lleugerases alusions personals. Si el drama arriba a ésser bo, ¿què hauria passat, quan ara s'ha armat tant soroll?)

Deya, donchs, que havia tornat sobre mon parer, y lo que produhi el miracle, que miracle es en mi rectificar una opinió, fou la lectura d'un drama que ardidament, y baix la meua responsabilitat, califico de revolucionari no ja en la forma, sinó també en el fons. Potser fins després d'explicarme no tothom trobarà com he pogut arribar a tál deducció. Una vegada més me cal remarcar que jo no escrich pera'l vulgo, y que essent jo superior a la immensa majoria de mos llegidors, res té d'estrany que moltes vegades aquests no'm compreguin. Als més il·lustrats els hi diré qu'he procedit mitjansant una petita operació: lo que'n dihem una progressió descendent, corresponent el grau inferior al senyor Iglesias y el superior al famós diputat francès M. Clovis Hugues, autor del drama que a continuació publicaré. De primer el va publicar *Le Petit Journal*, però no'n vaig fer cas: es un diari de porters y cotxers. Després, al véurel transcrit en el *Mercury de France* del 1 de febrer, vaig dirme: «Ara si que val la pena de que t'hi fixis! Ab aquesta recomanació ja't creurán els intellectuals de l'Ateneu, els que no tenen més vistes que a Oviedo ni més revistes que la de l'esmentat *Mercury*».

Aquí val'l drama sencer; després vindrán els comentaris:

PROLOGUE

Une salle à manger

(Le Monsieur. — La Demoiselle.)

LE MONSIEUR

Tu restes?

LA DEMOISELLE.

Nous soupons.

LE MONSIEUR

Viens dans mes bras.

LA DEMOISELLE

J'y tombe

PREMIER ACTE

Un corridor

(Le Monsieur. — Le Domestique)

LE MONSIEUR

François?

LE DOMESTIQUE

Monsieur?

LE MONSIEUR

Va-t'en me chercher une bombe.

DEUXIÈME ACTE

Le cabinet du procureur

(Le Procureur. — Le Domestique)

LE PROCUREUR

Votre maître a bien dit une bombe?

LE DOMESTIQUE

Il l'a dit.

TROISIÈME ACTE

La rue

(Le Gendarme. — Le Monsieur. — La Foule.)

LE GENDARME

Je vous arrête, au nom de la loi.

LA FOULE

Le bandit!

QUATRIÈME ACTE

Le Tribunal

(Le Monsieur. — Le Juge)

LE MONSIEUR

Je proteste, Messieurs, la peine...

LE JUGE

...est prononcée.

CINQUIÈME ACTE

Une plage de Cayenne

LE MONSIEUR tout seul

Je ne voulais pourtant qu'une bombe glacée..!

(Il expire.)

Un pròleg y cinch actes, tot expressat ab cinch versos: ¿no es això trencar motllos? Y per altra banda, si la versificació es irreprotable, digna de resonar en la venerable sala de la *Comédie Française*, l'argument no pot ésser més modern, com l'esperit qu'en el drama domina. Fons modern y forma clàssica, y per torna, en l'acte tercer hi surt la foule com vera reaparició del chor de la tragedia grega. ¿Quin autor fins ara s'havia atrevit a tant? ¿Podria fèrsens retret si proclamessin desd'ara (ab perdó del senyor Cortiella) a M. Hugues com el veritable precursor del teatre de l'avenir?

Es un fet per tothom reconegut y que preocupa a tots els aymadors del teatre, y més especialment als empresaris, el de que'l públich cada dia's mostra més esquerp a les funcions dramàtiques. Hi ha qui culpa als autors, qui als còmichs, y no manca qui, tal

volta ab rahó, ho atribueix a la ruïnosa competència que'ls hi fan els cinematògrafs. Donchs bé: ara que s'estila'l fer funcions per tandes y l'exhibir *pel·licules parlades*, ¿no podria'l drama de M. Hugues ésser com un llaç d'unió entre'ls dos rivals irreconciliables, el colisseu y la barraca, així com en la esfera de l'art ha enllaçat la civilització antiga ab la cultura moderna? Si a París no ho han fet, tal volta perque l'atenció pública està maça preocupada ab la cayguda d'en Combes y la inevitable separació de la Iglesia y l'Estat, ¿per què no ha de fer la proba Barcelona, que's vanta de caminar sempre a l'avantguarda del progrés?

Però, examinant serenament la qüestió, cal confessar que hi ha obstacles de moment dificilissims de salvar mentres perduri en nostra societat la influència dels diumenges d'en Baró del Brusi (vull dir dels *sabats*, per obra y gracia del descans dominical), y dels dilluns d'en Baró de Romeya. Perque això si, l'obra es atrevida, es a dir, immoral. Avuy es cosa indubitable que un drama que *verdegi* acusa a son autor d'home d'empenta capaç de trencar motllos de tota mena, fins els de fer neules. Per exemple: ¿no deu *La dama alegre* una gran part de son èxit a haver presentat una senyora a qui set o vuyt homes li busquen les pessigolles?

Tornant al nostre drama, es a dir, al de M. Clovis Hugues, veyem que'l pròleg se desenrotlla en un menjador. L'autor, ab delicadesa, s'ha abtingut de dirnos si es el d'una casa particular, o un *cabinet* també particular; però fixantnos en que'ls personatges són un *monsieur* y una *demoiselle*, trobem que a la moral, malgrat tots els equilibris que s'imaginin, no li queda més remey qu'exclamar com la heroïna: *J'y tombe!* Aquesta cayguda encara podria salvarse, donchs si l'hagués de representar la companyia Tubau, no caldria més que fer muntar la senyoreta d'un grau convertintla en llegítima muller d'aquell senyor tan xardorós que necessita refrescs extraordinaris, transformantse així la relliscosa escena en un quadro de familia.

Mes, ay! no es aquest l'únich inconvenient. En l'obra's parla de bombes, coses perilloses d'esmentar aquí per allò que diuen els castellans de la *soga* y del *ahorcado*; y si bé la foule, o sia la maça, mostra sa indignació contra tals atentats, sempre hi cab la sospita de que'l verdader mòvil sia l'odi de classes, desde'l moment que sense discussió considera a n'aquell bon senyor capaç de cometre un crim tan abominable. Però qui resulten maltractades de debò són l'anomenada justícia històrica y sa servidora la gendarmeria. ¿Que no es prou el descrèdit que pesa sobre l'Administració de Justícia y sobre'l cos de policia, pera oferirlos una volta més a la vindicta pública?

Ab tot, la mort de l'ignocent condemnat sense proves es realment trágica. Ni Eskyl, ni Sòfocles, ni Shakespeare, ni en Piquet, han concebut res tan sublim ni grandios en sa simplicitat.

La ploma se me'n ha anat, y cal que posi punt. Ben pensat, val més que per ara no se'n representin de drames d'aquesta mena. Fins que nostra societat tingui la preparació deguda, es millor que no se surti d'en Rusiñol y de l'Iglesias, els únics revolucionaris que responen al grau actual de civilització de Barcelona y pobles agregats. De totes maneres, me permetré fer avinent als innovadors artístics que aquí s'estilen que sempre val més imitar als escriptors com M. Hugues que als que, com en Pujulá, volen ferse cèlebres treyentse la barba quan els caricaturistes els han mapat, menyspreuant així un medi de popularitat gens despreciable, o posantse corbata vermella ab risc de que la gent seria'ls cridi ab veu de salta-taulells *bromista*: «Prou d'aquest color!»

RAFAEL VALLÈS Y ROBERICH

UN QUE NO LI HAN PREGUNTAT RES, PERÓ QUE DEMANA DIRHI LA SEVA

Senyor Director de JOVENTUT:

Ja sé qu'es una imprudencia ficarse allà hont a un no'l demanen: emperò com que la meua dignitat de *geni* no té de sofrir en res si ma opinió va de dret cap al *cistell*, no he pogut menys que ficar *cullerada*, y no precisament pera contestar a la indiscreta pregunta que vostès se permeten fer a... a... (la veritat es que no sé com anomenarlos a n'aqueixos bons senyors objecte de la inquisitoria); mes com que suposo, per lo que vostès diuen, que la tal pregunta ha sigut feta a totes les persones més o menys *cimals* que *gasten* ideals autonomistes; coneixent un xich aqueix *conglomerat* (ho diré així en general, salvant alguna excepció) d'*aprenents de sants de capellela*... donchs... no es per alternar ab dits senyors que'm molesto a molestarlos, sinó tan sols pera criticar una miqueta la lluminosa idea que ha tingut JOVENTUT de portar a cap una indagatoria que, jo no sé per què, m'ha recordat aquells famosos concursos (*con premio de la loteria*) del A. B. C. de Madrid pera esbrinar quin era'l millor *torero* d'Espanya o'l polítich més poca-vergonya.

Ja comprench qu'es mal fet això de criticarlos hi a vostès aytal pensada, per quant avans de practicarla no han preguntat a ningú lo que'ls hi pareixia (cosa que no deixa d'ésser pecat de suficiencia); mes com que de la virtualitat de dita pensada segurament deuen esperarne alguna cosa pràctica, no he pogut menys, preveyent un indubtable fracàs, d'anticiparlos hi el pesam.

Mirin que tenir la pretensió de que certs senyors els hi expliquin per peces menudes el per què no són ab la *Unió Catalanista*, es el summum de les pretensions. ¿Que s'han cregut potser que tot es tan pla com ferse reventar un *drama*?

Ja'm dispensaran el judici, més jo de cop vaig creurem que's tractava d'una *ignocentada*. Són tan *bromistes* vostès!

¿Com es possible capir que molts dels preguntats confessin així, *perque si*, *perque* JOVENTUT els hi pregunta, els motius que tenen pera estar allunyats de la entitat capdal del Catalanisme, guardadora del foch sagrat de nostres reivindicacions?

¿Com volen vostès que'l fassin públich aquest *per què*, si quasi sempre serà un *per què* de miseries y petiteses, que ni interiorment gosaran molts d'ells confessarsel ab sa propia conciencia?

Donchs ¿què poden ésser, en general, aqueixos *autógrafos*? Excuses, treballs d'habilitat, sinceritats *gramaticals* que, si ben sinceres fossin, se resumirien en aquesta resposta: «Jo no'n sóch *perque es la Unió la que tindria de venir a la meua capellela*».

Es molt cru, però es veritat.

Y dich això comptant que certs senyors tinguin la deferencia d'enviarles les respostes, *perque*, ab tot, no deixaria d'ésser curiós el poder saber quantes *tarjetas* s'han enviat, a qui, y quantes han sigut les contestades.

Tots els que hagin pogut ésser consultats *oficialment*, ja sabem poch més o menys lo que diuen, lo que fan y de quin *peu* coixegen. Quan uns, quan altres, hem tingut particularment ocasió de trepitjarlos y no necessitem pas que, pel compromís de sentirse *uns dits al coll*, tractin avuy de *pintarnos la cigonya*.

Y ha hagut d'ésser JOVENTUT qui fes d'*empresari*! Si es una *superbroma*, no deixa de tenir gracia; si la cosa es seria, els felicito

per la bona obra que faràn a n'aquells ingenuus que així potser *cauràn del burro*.

Sols desitjo que la cayguda no'ls fassi mal, vull dir que no'ls desencoratgi y pugui servirlos d'experiencia pera veure les coses tal com elles són. No val a enlayrarse quan tot lo que'ns volta's mou arràn de terra.

Y aquí li faré gracia d'una *llatinada*. No vull que'm cregui erudit (m'acontento ab ésser batxiller y ficarme allà hont no'm demanen), emperò vull lluhir una mica de filosofia casulana, y dirli qu'en aquest món totes les coses comencen per un principi. Així, avans de tractar d'esbrinar per què tals o quals senyors no formen part d'una entitat determinada, cal començar a preguntarlos primer què es lo que'n *senten*, no lo que'n *pensen* dels ideals que sustenta'l nucleu al que se'ls invita a acoblarse.

A mon entendre la *Unió Catalanista* ho ha dit ben clar: els seus ideals *són nacionalistes*, y el qui no entengui lo que això vol dir, ja li explicarà si un dia van *mal dades* qualsevol fiscal d'impremta.

Als qui *senten* la Patria poch costaria de juntarlos, sense cap indagatoria; als qui no la *senten*, deixemlos estar, no'ns fan cap falta, prou pena tenen, sobre tot si's *creuen* o's *diuen* catalanistes, puig ab tota la bona fe n'hi ha molts que sols estan enamorats dels *ropalges* (historia, programa, idees, etc.) ab que va embolcallat avuy nostre moviment, y desconeixen per complert la seva ànima: la Patria Catalana.

Y no'l molesto més; ja he dit tot lo que'm *pesava* a dintre; si no ho dich reventó, y hauria sigut llàstima no per mi, sinó per vostès, que haventse posat tot just ara a sumar catalanistes, n'haguessin trobat un de menys.

CECIL GASÓLIBA

EL PREU D'UN VETO (?)

Segons deya dies passats la prempsa periòdica, el papa Pius X, cedint a les amistoses indicacions de l'emperador Francisco Joseph, ha ordenat als bisbes de l'imperi austro húngar que s'oposin ab totes les seves forces al desenrotlló dels ideals *saparatistes* (!) professats en proporció creixent pels naturals de les antigues nacionalitats sotmeses actualment al poder de l'Àustria.

Si aquesta noticia fos certa (com sembla que ho es), fóra un nou desacert que s'hauria d'afegir a la serie inacabable d'equivocacions comeses per la cort vaticana, la qual hauria incorregut en la tonteria d'enemistar-se greument ab un nombre considerable de conciències catòliques, que de sobres haurán vist en aquest acte vergonyós del pontificat el preu ab que'l vicari de Crist paga a l'emperador austriach el *veto* ab que aquest feu anular la elecció del cardenal Rampolla.

Baix tots conceptes aquesta disposició de Pius X resulta indefensible: perque si ab ella's pretén demostrar que l'actual pontífice regnant pensa seguir la politica del seu predecessor Lleó XIII, consistent en estar sempre en bones relacions ab *els que guanyen*, ab els forts y ab els poderosos, es la manifestació més clara y més evident que pugui fer la Iglesia de que la tan bescantada moral cristiana deuen esborrarse com a cosa inútil, y per sempre, substituhintla d'ara en avant per l'anatematisat sistema enclòs en el principi de que'l *fi justifica'ls medis*, que per lo vist es el sistema que van seguint els successors de Pere.

La política que d'un quan temps ençà ve seguint la Iglesia, es realment incalificable; puig si avuy aconcella als bisbes dels dominis del kaiser austriach que apaguin en els esperits de sos diocesans les nobles aspiracions envers el renaixement de llurs patries naturals, no fa pas gayre que, pera complaure a Guillelm d'Alemanya, contemplava poch menys que impassible, sense fer res positiu, les tremendes carniceries qu'entre'ls cristians d'Orient feyen els fanàtics batallons del sultà de Turquia; com també l'hem vist abandonar indiferent, per motius semblants als anteriors, als catòlics polonesos

y als desventurats fidels de la religiosa Irlanda pera no ofendre als catòlics anglesos que, capitanejats pel milionari duch de Norfolk, són els més constants y generosos provehidors de la hisenda pontificia, y de passada fer mèrits pera que'ls ministres del rey Eduart abolissin en el cerimonial de la obertura del Parlament britànich una fórmula tradicional, altament mortificant pera la Iglesia Romana.

Y deixant apart aquestes consideracions d'ordre polítich, y fixantnos en l'aspecte més vulgar de la qüestió, creyèm que fins als meteixos catòlics més incondicionals y entusiastes, ab tot y que per regla general són gent curta de vista y obtusa en grau superlatiu, no se'ls hi ocultarà pas que'l sol fet de pretendre convertir als bisbes de l'Estat austro-húngar en opressors dels sentiments nacionalistes dels seus fidels, en una especie d'auxiliars dels prefectes de policia y de la gendarmeria del govern austriach, es una iniquitat inconcebible.

Ab la supressió del poder temporal dels papes semblava que s'havien d'haver acabat per sempre les molestes intrusions de la Iglesia en la vida política dels pobles en quines conciencies influia; però lo qu'estèm comentant es una proba més en favor dels que creyèm que l'únich modo d'acabar radicalment y d'una manera definitiva ab les debilitades però enfadoses y arteres unglades del pontificat, consisteix en la més complerta y absoluta separació entre'l poder civil y la potestat romana.

Es aquesta aspiració una mida que, si no bastés a justificarla l'esperit d'humanitat, de llibertat y de justicia en que s'inspira, l'arribarien a fer indispensable les equivocacions y les arbitriarietats ab que en distintes èpoques s'ha caracterisat el procedir de la Iglesia.

Y consti que al escriure aquestes ratlles no'ns mou ni en apassiona cap sectarisme, ni cap odi inveterat contra la Seu de Roma; com tampoch, al manifestarnos partidaris de la separació de l'Estat y la Iglesia, voldriem que ningú'ns cregués defensors de persecucions indignes y de repressions injustes. Al consignar tot lo avans dit, no pretenèm fer altra cosa que aprofitar la ocasió que'ns ofereix la recent ordre del papat als bisbes

d'Austria-Hungria, pera manifestar un cop més la conveniencia y la necessitat d'anar mermant y disminuint en tot lo que sia possible les forces d'una vella institució que, com fan tantes altres, anuncia justicia y ven... vinagre.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

«LE VISPE COMARI DI WINDSOR» AL LICEU

Confessém sincerament que, llevat de la obertura, no'n coneixiem absolutament res de l'òpera còmica de Otto Nicolai. La obertura es molt coneguda, donchs ademés d'haverla executada la orquestra de la Societat de Concerts de Madrid, baix la direcció d'en Lluís Mancinelli, en aquells célebres concerts de grata memoria que donà anys enrera en el Tivoli, l'havia tocada y retocada la nostra Banda municipal. Així es que quan al Liceu varen decidir que la farien, desitjàrem pendre informes de l'obra musical d'en Nicolai.

Regirant llibres y revistes, trobarem un article d'un crítich musical francès, que'ns deya unes coses que'ns varen alarmar de primer entuvi, però que, al cap de poca estona, després de rumiarho un xiquet, ja no ens varen fer tant d'efecte, per mor d'allò del *chauvinisme*; y com qu'en Nicolai era alemany, y entre alemanys y francesos ja sabem que hi ha certes *vallas* qu'encara avuy en dia costen de passar, varem pensar que ses apreciacions eren exagerades. Aquí van, un xich resumides:

Després de fernos saber que *Die Lustigen Weiber von Windsor* s'havien estrenat a Berlín pel maig de 1849, y a París pel meteix mes de 1866, consignava'l crítich de que parlo que'l llibre era d'en Mosenthal, e inspirat en la vella comedia de Shakespeare *Merry Wives of Windsor*, y extractava l'argument, del que faig gracia als llegidors perque suposo que tots coneixen la delitosa farsa shakespeareana y la comedia lirica d'en Verdi *Falstaff*.

Y arave lo alarment. El crítich continuava, a tall de judici, lo següent: L'òpera còmica d'en Nicolai està ben lluny de merèixer la reputació de que gaudeix, fonamentada sobre l'entusiasme germànich. La obertura, si bé desperta cert entusiasme en el públich, es de plan mesqui y pobra d'orquestració. Llevat d'alguns dibuixos de violoncel molt elegants, tot lo demés es sorollós y mancat de relleu. Es digne de menció en el primer acte un *duo* molt alegre entre les dues comares Fluth y Page; una *romanza* y un *duo* entre'l tenor y el jutge de pau. Del segon acte

ni en parla, y del terç diu qu'es el millor. Hi troba dos fragments ben tractats: l'un es el *Rule Britannia*, reprès pel chor al final, y l'altre es el *trio* del bosch, quina harmonia es distingida. Però tot — continua dihent — s'acaba ab motius de dança y ab un galop vulgar.

Fins aquí el crítich parlant pel seu compte. A continuació transcriu una observació que ell estima molt judiciosa, d'un tal Gustave Bertrand, y que copièm literalment: «Tan sols les obres mestres tenen dret al benefici d'aquest lliure-cambi de l'admiració internacional; el geni tan sols es el que té dret de viatjar d'un cap de món a l'altre, y de sobreviure. En lo que toca al talent, s'ha d'acontentar de *reussir* (devegades, per no dir sempre, *reussit* molt més que no pas el meteix geni) en el país y en la generació hont s'es format. Les obres d'art són com els bons vins: no més les grans marques tenen dret a la exportació.»

Ara bé: ab aquesta impressió varem anar al Liceu, y, ab sorpresa, no trobarem exagerades les opinions del crítich francès que més amunt van consignades. *Le vispe comari di Windsor* varen produhirnos un efecte soporífich; se'ns presentà un compositor adotzenat que, ni posantnos a dins de l'època en que va escriure, resulta prou digne d'aplauso, y sobre tot mancat de personalitat. L'home va y ve continuament de Beethoven a Rossini, de Weber a Donizetti, y el seu treball no té cap ordre ni plan, y resulta, al cap d'avall, que'l crítich francès encara va ferne poch, donchs les belleses qu'ell (ara'l trobèm caritatiu) hi veu, nosaltres les reduhiríem a la meytat y encara... potser per culpa de la execució desgraciada que ha obtingut en el nostre Gran Teatre; perquè fóra de la Labia (signora Fluth) y de l'Escolani (Falstaff) qu'estàn bastant discrets, els altres juguen a veure qui ho fa més malament. Al Liceu el carro ja comença d'anar pel pedregal... La veritat es que vuytanta funcions són moltes funcions.

SALVADOR VILAREGUT

LA CASA DELS TISICHS

Al segon pis d'una casa de lloguer, *sistema caixó*, al cap d'amunt del carrer d'Urgell, hi havia una familia composta de pare, mare y dues filles. La part devantera d'aquella casa mirava a montanya, y enfront, a l'altra acera, sols hi havia patis, tancants per interins envans de cantell, ab inscripcions aci y allà denotant qu'estaven en venda boy demanant que qualche burgeset se'n compadis, y entre

bastides, cadafalchs y taulons enguixats, hi fes colocar el rètol «no entrèn si os plau».

Ni may qu'ho hagués comprat ningú allò pera edificarhi, perque així els vehins de l'altre rengle de cases ja edificades, potser s'haurien estalviat més d'una malaltia ab la manca d'aquell sol ardent que s'hi reflectia quasi tota la jornada. Donava bo de veure com les besava'l sol aquelles fatxades d'esquifits balustres, ara d'esquitllentes, ara de pla, ara tot despedintsen... Aquell petó llarch, continuat, portava en si tota l'ardencia de la vida.

Emperò als de dintre la ciutat antiga tampoch els hi es gayre agradós tenir d'endinsarse per aquells estrets carrerons, de boyres aclaparadores, de perpetues ombres y ayres plens de fetors; també volen sortirne d'aquella mena de presons hont may s'hi veu el cel ample y esplèndit aytal com es, sinó a tires, com troços de llustrina blava del mes de Maria; també volen vèure'l el camp, y respirar els ayres sanitosos que baixen de Vallvidrera, de Sant Pere Màrtir y del Tibidabo, portant essencia de rehina de pi, de farigoles, de romani y de ginesteres.

Y la pobra gent trevalla, trevalla ab la esperança de ferse un dia una casa al *ensanche* que, al meteix temps que to, els dongui pera viure, o bé fincarse a la Bonanova per anarhi a passar la major part dels dies de l'any y donarse'l gust de fer el senyor ab hisenda y torra de *recreyo*, aduch ab titol: «La Violeta», per exemple. Pobra gent! No se'n adonen de que lo que guanyen ells per un cantó ho perden altres per un altre.

Heusaquí que aquells patis de que vos parlava prompte's convertiren en soperbs edificis que, si bé recreaven la vista ab aquelles lluhentors y coloraynes, en cambi tapaven el sol, y els pobres infeliços de l'altra banda del carrer, que d'ell n'esperaven el calor que dóna vida, se trobaren a l'ombra.

Solsament per falla de sol no seria; emperò, afeginthi disgustos y miseries, tot fa feix; el cas es que la pobra familia del segon pis de per allà a les derrerries del carrer d'Urgell, s'anà emmalaltint, emmalaltint cada dia més. Els pares, xaruchs com eren y no podent eixir al carrer, s'anaven decandint, y les noyes tornantse grogues com si desota

llur pell de cera no hi circulés la sang, com si hi manqués la sava de la vida. Una tos de pulmons gastats, una tosseta feble, que tots procuraven ofegar perquè no la sentissin els uns dels altres, retronysia continuament per aquell pis, del que se'n apoderà perpetua nit, embolcallant ab sos misteris els esperits qu'encara hi halenaven.

Així anaven allargant, fins que un dia'l pare's ficà al llit pera no aixecarsen més.

D'aleshores en avant, viuda y filles perderen tota esperança; de llurs il·lusions passades no'n quedava res. La vida pera elles era un via-crucis que les havia conduhides fatalment a n'aquell Barcelona boyròs, xorch, hont inevitablement la llum de sa existencia's fondria com la llum d'una llantia quin olino's renova.

—Barcelonal Barcelona es un pou y nosaltres vivim en son fons!—mormolava la vella tot mirantse a llurs filles, corsecades con girasols després dels primers gebrats.—No'n sortirèm pas d'aquest pou, filles meves; no l'assolirèm pas la llum que'ns manca!...

Y les noyes assentien ab lleus moviments de cap, inconscients, sens esma pera contradir a llur mare, que al cayent d'aquella tarda semblava un espectre...

Y vingué un altre hivern, y en un d'aquells jorns rúfols s'estaven totes tres aclofades en un recó de llur petit refectori. De sobte's senti un cop de vent que feu trontollar tota la casa al introduhirse per algun finestra de vidres trencats, establintse una forta corrent y posant en perill tots els altres vidres.

Els sorolls estranys que's produhiren degueren ésser per'aquelles dones tan esgarri-fosos com el topament d'òssos sechs de cadavres. Pera llurs imaginacions exaltades, els xiulets del vent y la estridència dels vidres degué ésser com el brunzir de la dalla de la mort fendint l'ayre pera fer presa en elles...

Instintivament, com cercant apoyo les unes en les altres, les tres dones, que més tenien de momies que de sers vivents, les tres tisi-ques, les tres visions, s'abraçaren estretament, fortament, com volent perllongar la existencia de llurs tres cossos miserables, que ben prompte havia d'engolir la terra.

MIQUEL BARBERA

NOTES BIBLIOGRAFQUES

Ricart Wagner.—ELS MESTRES CANTAYRES DE NURENBERG, Traducció adaptada a la música per Xavier Viura y Joaquim Pena.—Associació Wagneriana, Barcelona, 1905.—Fidel Giró, impressor.

La hermosísima comedia de Wagner, que fins prescindint de l'alta significació que la omplena, figuraria dignament per son desenrotlló enginyós, bon gust y originalitat dels incidents, y bellesa de l'acció, en el repertori shakesperià, ha sigut traduïda a nostre llenguatge per en Xavier Viura y en Joaquim Pena, que han realitzat ab aytal traducció un rellevant servey al art wagnerià. *Els Mestres Cantayres de Nuremberg* (en alemany *Die Meistersinger von Nürnberg*), es una obra tan viva y genial, que conté escenes originalíssimes, com el final del segon acte, final que confessem no coneixen de millor en son genre.

Obra d'aytal empenya y proporcions requereix un treball difícilissim pera ésser ben traduïda. En Wagner no hi usà, com en algunes altres de ses obres, el vers aliterat (vers propi de la poètica germànica), sinó'l vers consonantat, y al respectar els traductors la forma de l'original, han hagut de vèncer dificultats més grans de les que ofereixen *Das Rheingold*, *Die Walküre* y *Siegfried*.

Coneguda l'obra per nostres lectors ab l'article de nostre company Salvador Vilaregut, ens limitarem a dir que la traducció adaptada a la música es feta a consciencia, que'ls traductors, sens oblidar el respecte a la llengua catalana, han reproduït fidelment l'original, y que pera'l coneixement musical de l'obra, en Joaquim Pena, auxiliat pel mestre Domènech Espanyol, n'ha fet l'estudi temàtic, estudi completissim, un dels millors que's puguin fer de la gran comedia alemanya.

Acompanya a l'obra un index dels temes y figures musicals, unes notes pera la comprensió dels uns y de les altres y la llur reproducció pautada.

R. Suriñach Senties.—GENT.—Barcelona.—Fidel Giró, Impressor.

En Ramón Suriñach Senties ha publicat un llibre titulat *Gent*, llibre qu'es un aplech d'impressions y noveletes, escrites ab facilitat, plenes de sentiment y bon gust. En Suriñach sab donar una nota romàntica a n'els fets més trivials y casulans, ventatja d'ésser alhora poeta y prosayre. Dotat d'un esperit observador, cerca a son voltant l'etern drama humà, que may se'ns amaga del tot, malgrat la indiferencia aparent ab la qual contemplèm els actes de nostres semblants.

Exceptuant la noveleta *L'Estrany*, qu'en-

clòu verament l'ànima d'una novela, les demés narracions del llibre són notes senzilles, curtes, observades y anotades çà y enllà per qui surt de casa ab el convenciment de que ha de trobar per tot arreu la llevor d'un drama. Y no sempre són els dramas notes tràgiques y violentes, sinó dolors fondos y amagats, que'ls homes vulgars no consideren may com materia artistica: els drames del silenci, els íntims, els que no s'exteriorisen ab formes grandioses, són quasi sempre'ls més punyents. En Suriñach sembla també pensar d'aytal manera.

En son llibre hem trobat quadrets interessants com *La Gitana*, nota que vibra plena de llum y de color; *La Velladora*, conte de gran veritat y força; *La cordada de presos*, dolorosa tragedia dels humils y dels desvalguts, com també *La colla dels còmichs*; *Artistes obscurs*, una de les narracions més sentides y refinades del llibre; *El mestre d'aixa de la «Livorno»*, patètica historia, y *Nadal*, serena visió d'hivern embolcallada de poesia.

En Suriñach ha escullit el titol *Gent* pera son llibre: el titol es ben trobat, car els personatges tots són *gent*, gent vulgar, d'aquells que passen pel món sense deixar rastre de llur existencia. Tan sols els poetes saben veurehi quelcòm d'interessant, saben comprendre que'l sofriment els ennobleix, que'l dolor els dignifica.

GERONI ZANNÉ

REVISTA DE REVISTES

Mercure de France. Aquesta important revista que's publicava mensualment, ha anat augmentant sa importancia de tal manera, que desde 1.er de janer d'enguany apareix cada quinze dies, ab unes 150 planes d'informació literaria, artistica, filosòfica, política, etc., etc., o sia pera tots els gustos. El *Mercure de France* ha devingut, a Paris y en tota població de relativa importancia, una veritable necessitat pera'ls intellectuals més o menys autèntichs y per'aquells que, no tenint temps o medis de beure en les fonts meteixes de l'art, ja en els espectacles, ja en els llibres, han d'assaborir-lo passat per l'alambi de la critica. ¿Com se fa la critica en el *Mercure*? Si fa no fa com en totes les publicacions al dia. L'impressionisme especial dels francesos hi domina. Però aqueix impressionisme, qu'es la característica de la *revue de la quinzaine*, té uns matisos qu'enamoren, y, en mitj de lo variat de la informació, una certa unitat que fa honor a l'activitat y al bon gust de l'Alfred Vallette, a quina direcció inteligent deu sens dubte'l *Mercure* la millor part de la importancia adquirida. Ademés: els insubstituïbles *Epilogues* d'en Remy de Gourmont—que semba tenir el secret de dir l'última paraula sobre'ls successos d'actualitat,

y de fer critica transcendent sense l'èmfasis de l'erudit,—y els treballs literaris y doctrinals que omplen la meytat de cada número, fan que les coleccions del *Mercure* tinguin un innegable valor bibliogràfic apart de l'interès d'actualitat propi de tota revista per l'estil.

En els derrers números, y en la secció *Les Théâtres*, se dona compte de l'èxit obtingut pel famós actor modern *Antoine* en la interpretació del *Rey Lear* de Shakespeare, traduït per Pierre Loti y Émile Vedel y representat d'una manera nova a França, però ja usual a Alemanya desde fa molts anys: «Una primera escena, molt estreta, està tancada per un teló de drap. Aquest teló, quan es necessari, s'obre pel mitj, y's veu llavors la segona escena, qu'es vasta, y en la que's poden fer els canvis de decoració. En la primera escena s'hi representen tots els fragments del drama en que hi intervenen pochs personatges y que no exigeixen pas decorats especials; y, mentres els actors la ocupen, se prepara la gran escena per'aquells fragments als quals el decorat es indispensable y en els que hi apareixen nombrosos personatges.» Sembla que, ab aquest procediment, l'Antoine ha donat a Paris la representació shakespeariana més exacta de quantes han tingut lloch en dita capital fins avuy dia.

El *Mercure* se fa resò, ademés, de les idees exposades per l'Antoine a *L'Eclair*, a propòsit del *Tartufe* de Molière, obra que's proposa interpretar d'una manera diferent de l'acceptada fins ara. L'eminent actor ha aprofitat la ocasió pera dir, respecte a la tragedia clàssica, quelcòm que no fa gayre honor als pseudo-clàssichs francesos Corneille y Racine, sobre tot Racine; però que no perque'ls fassi poch honor deixa d'ésser bastant just.

L'Européen. (Paris). En sos derrers números consagra especial atenció al conflicte de Russia, ahont no hi ha dubte que triomfaràn les corrents liberals, puig malgrat el regim rigorista d'aquell imperi autocràtic, ja fa temps que s'hi noten certes manifestacions d'humanisme que tal volta aquí foren castigades. Recordis, per exemple, el manifest d'en Tolstoy aconcellant al poble rus que no anés a la ignominiosa guerra d'Orient. Consideris, ademés, l'interès que sembla notarse allí y fóra d'allí pera deixar en llibertat a n'en Gorki, un dels revolucionaris empresonats ab motiu de les derreres revoltes. Lo sensible no es que homes com en Gorki sien excepcionats del càstich, sinó que'ls obscurs l'hagin de patir perquè llur sort no interessa a la opinó europea. De totes maneres, cal consignar que altres reus d'Estat com l'assessi d'en Plewhe, condemnat a set anys de presidi, no han sofert a Russia penes tan fortes com les sofririen o les sofreixen en altres Estats d'Europa. Cal consignar, em-

NOVES

però, que això són excepcions, per més qu'en aqueixes anomalies creyem veurehi un sintoma segur de la decrepitud d'aquell imperi considerat fins ara poch menys que omnipotent.

No per aquestes rahons, però per varies tant o més dignes de tenirse en compte, com són entre altres les matances desatinades en diverses capitals de l'imperi, anuncia en *L'Européen* M. Francis de Pressense *La fin du Tsarisme*.

Le Courrier Européen (Paris) publica també en sos darrers números importants treballs. És digne d'esment un magnífic estudi d'antropologia y sociologia de Napoleón Colajanni.

La Renaissance Latine. (Paris). El número corresponent al mes de janer prop passat conté, entre altres, dos articles interessants: l'un es degut a Constantin de Brancovan y's titula *Quatre années de régime libéral en Roumanie*; y l'altre, firmat per J. Paul-Boncour, versa sobre *Décentralisation et Monopole*. A pesar de que l'autor té idees descentralisadores y liberals, no s'oposa per complet a lo que generalment s'anomena «socialisme de l'Estat». Creu, al contrari, que dintre d'una democràcia, l'una cosa no deu excloure l'altra per complet. M. J. Paul-Boncour sembla partidari d'una descentralisació *bien entendida*. Respectuosos ab totes les teories dignament exposades, copiarem un petit fragment del seu article:

Un día, M. Deschanel, criticant aquesta irritant costúm del liberalisme ortodoxe d'oposar sens treva l'Estat a l'individu, y mostrant que tota creixença de l'Estat no era pas necessàriament un obstacle al desenvolupament de l'individu, recordava molt oportunament el mot de Pascal: «Els qui fan antítesis forçant els mots, són com aquells qui fan falses finestres per la sinetria». Ens ha semblat que'l meteix retret podria ésser dirigit als qui, d'una part y d'altra, pretenien advertir, entre la extensió creixent de les funcions de l'Estat y la urgència d'una descentralisació profunda, l'antinomia aparent que nosaltres ens hem d'esforçar a resoldre, veienthi al contrari els dos termes essencials y solidaris d'una política social que no pot deixar d'imposarse cada vegada més a les preocupacions dels governs.

Entre les demés revistes franceses qu'hem rebut esmentarem *Le Ménestrel* (Paris), *La Revue du Bien* (Paris), *La Revue de Provence* (Marsella), y *La Revue Provinciale* (Tolosa); entre les castellanes, *Nuestro Tiempo* (Madrid), *La Lectura* (Madrid), *La Alhambra* (Granada), *Euskalduna* (Bilbao), *Hojas Selectas* (Barcelona), *Album-Salón* (Barcelona); y entre les catalanes *Forma*, *Catalunya*, *Catalunya Artística*, y *Butlletí del «Centre Excursionista de Catalunya»*, totes de Barcelona.

També hem rebut *Nový Kult*, de Praga, y la *Ruthenische Revue*, de Viena.

Lluís Via

Al aparèixer aquest número donem per clos el plasso que senyalarem pera que les persones que ho tinguessin a bé contestessin les postals enviades per JOVENTUT inquirint els motius que poden privar a tots els bons autonomistes de realisar l'obra del nacionalisme català dintre de la *Unió Catalana*.

Donem mercès a les persones y entitats que'ns han contestat. Ab sa galanteria al contestarnos, han demostrat que no'ns havíem errat dirigintnos a n'elles.

Els que no han contestat, que són els més, també han demostrat que al endreçalshi les corresponents postals no'ns varem errar. Pera esperar la seva contestació ja'ns havíem assentat, ben assentats. De totes maneres, deplorèm son silenci.

Tal com diguerem, la setmana entrant publicarem les contestacions rebudes, y ademés la llista de totes les entitats y persones a qui ens hem dirigit.

Y als que'ns han contestat els dirèm llealment la impressió que ses respostes ens han produhit.

Y als demés també'ls dirèm lo que a nos tre entendre es del cas.

Pera la major edificació del poble.

A Casa la Ciutat hi hagué pànich el passat dilluns. Ab motiu del sobtat viatge a Madrid del governador, arribaren a creure una bona part dels edils (alcalde incluiu) que anava a decretarse la dissolució de l'actual Ajuntament, que tant ens havia de regenerar y que s'ha desacreditat com poch.

El pànich no s'apoderà sols dels regidors quina gestió pugui estar més o menys en tela de judici: el pànich compregué també molt especialment als que a la Casa Comunal hi anaren com a fiscalisadors sens haver fiscalisat res en concret. Perquè encara que la suspensió no'ls hagués alcançat a n'ells, certament els alcançava un gran descredit, si desde les corrompudes esferes governamentals se dictaven certes mides demostratives de que la llur acció fiscalisadora havia sigut inútil, ja que a pesar d'ella s'havien pogut cometre immoralitats tals, que obligaven al govern a decretar una suspensió.

Ara sembla que l'alarma s'ha apaybat un xich. De totes maneres, visquem y vegem.

La qüestió del nacionalisme català, tant a l'ordre del dia, sembla que vindrà a ésser la pedra de toch de molts patriotes d'aquells que, arribats ara tot just al camp autonomista, no semblava sinó que portessin un bagatge tal d'energies, d'iniciatives y de coneixements que'ns havien d'espaltar.

No ha sigut així. Moltes declaracions de nacionalisme que ningú els hi demanava,

molta germanor (de boca), molt anatematitzar de la política de kabila que'ns embruteix, però res més. Per'xò nosaltres, veyentlos rondinar a tots ells e incórrer en els meteixos defectes qu'en els altres havien censurat, els hi endrecarem la postal de que nostres lectors tenen cabal coneixement.

Es lo que ve a dir el doctor Martí y Julià en son article *Pessimisme*, publicat a *La Renaixensa* l' passat diumenge: Que la excusa dels que no volen venir a fer col·lectivament l'acció nacionalista desitjada, se funda sols en un *pessimisme* de conveniència. Molt murmurar de tot lo qu'està descompost, molt repetir que no's té fe en res, y vinga contribuir ab la propria apatia a la general descomposició y a la general passivitat: heusaquí lo que fan mo'ts de nostres patriotes que han arribat a passar per conspicuus quan sols la talla tenen de polítichs adoïzenats.

Si: es lo que diu el doctor Martí y Julià en l'esmentat article:

Ni que Catalunya's trobés molt més desnacionalitzada de lo que's troba, y ni que'l nacionalisme català fos una acció de renaixensa molt menys important de lo que's en realitat, hi hauria rahó pera que'l pessimisme comprengués els esperits. Hauria d'ésser el nostre poble una nacionalitat en el sentit polítich y social desapareguda, o bé un poble que so's existís en les realitats de la naturalesa perque may hagués estat constituït com organisme lliure; hauria d'ésser un home sol el qui capint la veritat comencés a realisar l'acció nacionalista, y aquest home no tindria'l dret d'aclapararse, de sentirse pessimista, malgrat que'l seu poble l'escarnís, l'ultratgés y li inflingís greus sofriments...

Ell podria ésser pessimista en lo referent a la impotència de la seva personalitat pera seguir la lluita, en lo relatiu al poch tremp de la seva voluntat per'aplanar els obstacles; ell podria sentirse poch abnegat pera dedicar al nacionalisme totes les activitats de la seva vida que per dret natural pertanyen a la col·lectivitat; ell podria desitjar el descans, preferir goigs personals a la lluita altruista; ell tindria'l dret de dir prou, no puch més, me confesso un vençut, però no podria afirmar sense pecar greument, y com si ell fos tota la nacionalitat, que'ls seus aclaparaments, que'ls seus defalliments, que'l seu pessimisme són mostra segura d'una nacionalitat condemnada al no ésser. Ben sovint aqueixos aclaparaments, aqueixos pessimismes són la excusa d'esperits que volen amagar deficiències o febleses; massa sovint dissimulen personalismes y fins petiteses, sen e reparar qn'es la nacionalitat la que'n reb greu perjudici.

Nol no's pot ésser pessimista; no hi ha dret a serho. A lo que sí hi ha dret, es a dir *vull*, o *no vull*, trevallar per la renaixensa integral de Catalunya. Vull trevallar per la renaixensa integral de Catalunya vol dir conèixer del tot el nostre problema nacional; vol dir saber qu'es per Catalunya y no per un meteix que's trevalla; vol dir sentirse ab tota l'abnegació indispensable pera cooperar, sense regatejar sacrificis de totes menes, a l'obra col·lectiva de destruir tots els obstacles e impediments que s'oposen a l'acció nacionalisadora; vol dir ésser tot voluntat per Catalunya.

«Vull o no vull trevallar per Catalunya!» La frase es justa, ella enclou tota la qüestió y ella es la que compromet a molts flamants

nacionalistes que sols de sa amplitud de mires ens saben parlar tot lligantse ells meteixos ab petiteses, quan no per rahons de programa, per baralles d'eleccions. Qualsevol diria que a uns y altres els té esclavitzats la política de kabila de que tant abominen.

Por la boca muere el pez, diuen els castellans. Nosaltres lo únich que avuy dirèm es que a molts catalans que han mastegat nacionalisme fins a l'abús, potser els hi tornarà'l nacionalisme a la boca quan menys ho voldrien.

Ab els *hidalgos* no s'hi poden tenir consideracions, vaja.

Que ho digui *La Tralla*, que per honrar en son darrer número a *Don Quijote* com a gloria espanyola, l'han denunciada.

¿No haviem quedat en que tot lo qu'es castellà representa a tota Espanya? ¿Donchs de què's queixa'l *león* si no li disputen el monopoli?

Desitgèm a *La Tralla* que surti en bé de aquesta nova ensopegada, qu'en mitj de tot podrà esserli profitosa pera no oblidar en lo successiu aquell ditxo: «Qui més hi fa més hi pert.»

Està vist que *Don Quijote* té en nosaltres uns amichs que no se'ls mereix.

Ha començat la campanya pera les pròximes eleccions de diputats provincials. Els regionalistes ja han fet actes de propaganda a Sarrià y a la Barceloneta.

Y tot es parlar de la influencia saniosa del regionalisme en les eleccions, que avuy se fan ab moralitat després d'haver ensorrat per sempre'l funest caciquisme dels conservadors, quin casino de la Rambla de Santa Mònica, poderós un dia, ha arrocegat durant aquests últims temps una vida migrada, fins arribar a sa completa y oficial dissolució, que tingué lloch l'altre dia.

Podrán haverse fet y seguir. fentse ab moralitat les eleccions (desgraciadament no tot-hom ho afirma així); podrà pretendres noblement que'l poble se sàpiga aprofitar de les lleys vigents adquirint la costum pública pera fer a son dia les lleys que li calguin; però ¿còm pot seguir adquirintla'l poble la costum pública si li manca la fe, si tot contribueix a que la perdi més cada dia, mercès als flachs serveys que a les Corts y a l'Ajuntament li han fet sos representants?

Dels republicans no cal parlarne, perque entre ells tot està gayrebé tan desballestat com entre'ls conservadors ja cayguts. Però'l regionalisme va també corcantse. Un jorn bregà ab les impureses de la política y les vencé ab gloria, però'n quedà contaminat.

Cal que cuyti a vèncer la infecció; cal que'l nacionalisme català, aqueix ideal amplíssim que tants tenen a la boca y tan poch al cor, sia un fet; cal que'l regionalisme sà-

piga despreciar certes conveniencies polítiques en bé de certs grups socials determinats y en detriment d'altres; cal, en una paraula, fer verdader Catalanisme, procurant que'l nostre moviment sia, avans que tot, d'educació social. Y sols així la realisarem dignament y ab profit l'acció política qu'es sens dubte indispensable a la causa de Catalunya.

El nacionalista català Vallès y Ribot, en un discurs pronunciat a Granollers, ha fet descobriments y declaracions transcendents.

Ha descobert, segons llegim al diari, que *ciertos elementos han querido y quieren dar al catalanismo un matiz reaccionario*, y que si les poderoses forces catalanistes y republicanes, en comptes d'hostilitarse mutuament, *emplearan todas sus energias en destruir aquellos obstáculos que impedirán, mientras subsistan, toda obra de regeneración en lo político, pronto Cataluña podría redimirse*.

Fins aquí els descobriments: ara les declaracions.

Les quals consisteixen en afirmar que depèn de la unió d'autonomistes y republicans el que puguem venjarnos, com a catalans, de la desfeta de 1714, y com a republicans, de lo ocorregut en 1874 a Sagunto, sota d'un garrofer. La restauració de nostra autonomia no ha de tenir lloch sota un garrofer mesquí, sinó *a la sombra de nuestro árbol sagrado, que lleva el nombre de nuestro inmortal maestro, debajo del árbol de las libertades catalanas, del «Pi de les Tres Branques»*.

Admirable, sublim!

Prenem nota d'aquestes declaracions dignes d'un català de cor, d'un nacionalista com cal, y ens en anem corrent cap a la secretaria de la *Unió Catalanista*, propietaria del Pi de les Tres Branques y entitat mare del nacionalisme català, que admet lliberalment y amorosament en son si a tots els autonomistes catalans, sien les que's vulguin ses idees polítiques, religioses y socials.

De segur qu'entre'ls noms dels adherits, un dels que més se destacaran serà'l del lliberalíssim senyor Vallès y Ribot.

N'estem segurs! Es dels que prediquen, es dels qu'edifiquen!...

Tu es Petrus!

L'article *El mes pasado*, qu'en Salvador Canals publica en el número de *Nuestro Tiempo* corresponent al passat janer, no té desperdici. Examina en ell la crisi del gabinet Maura, considerant-la *crisis transcendental* y demostrant qu'en efecte ho es, pel sol fet d'atrevir-se ell, amich intim y home de confiança d'en Maura, a escriure un article semblant, ab el qual no sembla sinó qu'en Maura s'encari ab les institucions y les hi tregui al sol tots els drapets. Al examinar la labor qu'en Maura deixà pendent, al tractar de la

situació parlamentaria, de la confiança de la Corona, de l'origen de la crisi y de ses conseqüencies, y sobre tot del punt concret del nomenament de quefe de l'Estat Major central, el senyor Canals retrèu exemples contundents de l'alta política palatina anglesa, que no deixen en gayre bon lloch a la espanyola; y respecte al general Polavieja y al exèrcit espanyol, estampa cruces com les següents:

¿Hay Ejército en España? ¿Hay posibilidad de disponer por ahora del dinero necesario para ponerlo en condiciones de eficacia? ¿Es que no podría esperar la llegada de ese hombre providencial, por el Gabinete Azcárraga elevado a la jefatura del Estado Mayor, el tiempo que fuese menester para que aquella otra obra emprendida no se interrumpiera? No hay Ejército en España: hay unas clases del Estado que absorben una gran parte del Presupuesto, que usan armas a toda hora y que se llaman militares, y que, en su mayoría hasta sienten el más generoso entusiasmo por su nobilísimo oficio; pero no hay más; y como es absolutamente preciso que lo haya, y como para que lo haya es lo primero que haya alma de Ejército, cómo creer que se trabaja por él y que se le sirve cuando de todo este aparato político viene rodeada la designación del jefe de lo que se crea con la intención saludable de formar el cerebro del Ejército?

S'ha de confessar qu'en Maura y en Canals saben cantarles clares. Prou que les coneixem de temps les particulars idees d'en Canals, autonomista de cap clar, però ¡ay! diputat maurista per Valls. Al dir les veritats a tothom, se'n descuyda algunes que podria dir a n'el meteix Maura, que tot y essent l'únic polítich espanyol de talla, no creyem pas que possegeixi tan grans iniciatives y tan prodigioses dots d'estadista com sos adicte li suposen.

En el Centre Artístich Musical, el jove pianista en Joan Nadal, deixeble del mestre Vidiella, executà un escullit programa la nit del 30 de japer passat. Aquest jove pianista ha progressat molt d'ençà la darrera vegada que varem sentirlo; fa, donchs, honor a sòn mestre, y es una esperança pera'l pianisme barceloní. Ab gran brillantesa y seguretat, en Joan Nadal executà les obres següents: *Preludi y Fuga (re bemol)*, Bach; *Sonata*, op. 31 (*mi bemol*), Beethoven; *Balada (fa menor)* Chopin; *Tocata*, Schumann; *Nocturne*, Schumann; *Sonata Fantasia*, Mozart; *Rapsodia húngara*, Brahms; *Mormuri del vent*, Sauer.

En atenta comunicació la «Lliga Regionalista» ens ha donat compte de la nova constitució de la Junta Directiva, afermant-se en sos propòsits de combatre per la causa de Catalunya, per la reivindicació del seus drets y la defensa del seus interessos, pregantnos que ho tinguem present sempre que així calgui a la nostra terra.

La *Asociación de Socorros Mutuos para Bomberos* ens invità a la funció que pera commemorar el tercer aniversari de sa fundació va celebrar en el teatre de les Arts el passat dissapte.

El teatre estava adornat ab atributs y emblemes del cos de bombers. La concurrencia fou nombrosa fins al punt de no quedar cap lloch desocupat. Les autoritats hi feren també acte de presència.

La funció consistí en lectures de poesies y execució de diverses composicions musicals per diferentes senyoretes y artistes; exercicis d'esgrima y gimnàstichs pels alumnes del gimnàs Bricall; prenent part també en la vetllada la cobla de guitarres y bandurries *Alegria Martinense*, y la societat choral *Lira Martinense*.

Tots els executants foren molt aplaudits, acabantse a altes hores de la matinada aqueixa funció, que haurà deixat satisfeta, per son èxit, a la societat organitzadora.

En el «Centre Artístich Musical» donaren

un concert, la nit del passat divendres, en Joan Figueras y en Francisco Montfort, violinista'l primer, pianista l'altre, executant tres sonates pera piano y violi de Grieg. A pesar d'algunes inèxperiencies el jove Figueras va lluirse, fent honor a son mestre Crickboom, essent força aplaudit com també son company el jove Montfort, que demostrà tenir molt domini del piano, com aventatjat deixeble qu'es del mestre Vidiella.

Publicacions rebudes:

Poesies catalanes, per Enrich Ayné. El llibre que conté aquestes poesies consta d'unes 80 pàgines esmeradament impresas sobre excelent paper satinat. Les poesies són recomanables pel bon desitj de son autor y res més, perque si suposessim que ha volgut fer obra d'art y pretenguessim analisaries, no resistirien pas la crítica. Remercièm l'envio. Preu, 1 pesseta.

Fidel Giró impressor. — Carrer de Valencia, 233

NOSTRE FOLLETI

Ab el present número's reparteix la coberta pera enquadrar l'obra de Spencer

L'HOMME CONTRA L'ESTAT

Les persones que conservin en bon estat tots els plechs de dita obra, poden portarlos junt ab la coberta a aquesta Administració, ahont, mitjantsant la entrega de **20 cèntims**, se'ls servirà immediatament el volúm enquadrat en rústica.

Les enquadracions *cartonné's* serveixen a l'acostumat preu de **50 cèntims**.

L'obra's troba de venda en totes les llibreríes, desde avuy, al preu de **2 pessetes**. Els subscriptors poden adquirirla en aquesta Administració ab l'acostumada rebaixa d'un 25 per 100.

Ab el proxim número començarem la publicació en nostre folletí de la immortal pastoral de Longus

DAFNIS Y CLOE

traduhida al català per R. Miquel y Planas.